

Pax et bonum

AV LEIF TORE MICHELSEN

Hilsningsordene i overskriften er fransiskanerordenens valgspråk. Det er etter sigende tilskrevet ordenens stifter, St Frans av Assisi, som skal ha brukt nettopp den hilsenen når han møtte mennesker: *Fred og alt godt*. I 1219 dro St Frans til Egypt for å stifte fred under det femte korstoget og for å ønske sultanen nettopp *fred og alt godt*.

St Frans er ikke det første eksempelet på kirkelig engasjement for fred eller refleksjon rundt spørsmål knyttet til krig og militær maktbruk. På 400-tallet skriver St Augustin at fred, ikke krig, står helt sentralt i kristen livsførsel. Samtidig er St Augustin blant de første og vesentligste bidragsyter til det vi kaller «rettferdig krig»-tradisjonen. Men fredsaspektet preger også tenkningen hans om krigen: Fred er for ham den rettferdige krigens målsetning og nestekjærligheten må få prege krigføringen.

Nettopp fordi fredstanken er så sentral i teologien, har kirken engasjert seg i samtalen om krig og fred, fra Augustins tid til vår tid. Paradoksalt nok er dette likevel et område der kirken og teologene langt fra er samstemte. Det er ingen konsensus om hva som er den kirkelige oppfatningen i spørsmål som har med krig og fred å gjøre. På den ene siden avvises krigsdeltakelse helt konsekvent, mens en på motsatt side ser på krigen nærmest som et etisk gode. Mellom disse ytterpunktene finnes det så en rekke forskjellige mellomstandpunkt.

Og reaksjonene på kirkens engasjement kan variere fra likegyldige skuldertrekk til applaus eller protest. Det er ikke vanskelig å finne eksempler på at kirkelige innspill blir møtt med krav om at kirken skal holde seg til det den har greie på og ikke blande seg inn i politikken.

Vi har med dette nummeret av *PACEM* ønsket å fokusere nettopp på kirkens rolle i spørsmål som har med krig og fred å gjøre. Vi spør rett og slett om kirken har noe å bidra med i militæretikken?

Henrik Syse og Gregory Reichberg, begge forskere ved Peace Research Institute Oslo (PRIO), har skrevet en oversiktsartikkel om «Rettferdig krig»-tradisjonens teologiske røtter.

Professor Nigel Biggar, leder for *McDonald Centre for Theology, Ethics, and Public Life*, ved University i Oxford, leverer et forsvar for «Rettferdig krig»-tradisjonen som etisk verktøy i sin artikkel *In Defence of Just War. Christian Tradition, Controversies and Cases*.

Geeralsekretær i *Kirkens verdensåd*, Olav Fykse Tveit spør i sin artikkel om «Rettferdig krig»-tradisjonen er et meningsfullt paradigme i dag og gjør i sin artikkel rede for hvor den økumeniske tenkningen rundt krig- og fredsspørsmål står i dag.

Generalsekretær i *Mellomkirkelig råd for Den norske kirke*, Berit Hagen Agøy, har i sin artikkel skrevet om Den norske kirkes engasjement for fred.

Cecilie Hellestveit tar for seg forholdet mellom juss og etikk og forholdet mellom *ius ad bellum* og *ius in bello* i artikkelen *Når etikk blir juss*.

De to neste artiklene har et mer indre-kirkelig perspektiv. Egil Morlands doktoravhandling fra 2014 er en analyse av den norske presten Henrik Aubert Seips prekner under andre verdenskrig. Morlands bidrag til dette nummeret av *PACEM* fokuserer på i hvilken grad norske prester under andre verdenskrig adresserte krigen i sin forkynnelse og om forkynnelsen reflekterte et bestemt syn på krigen som fenomen.

For noen år tilbake diskuterte danskene feltprestens rolle i krig. Diskusjonen var foranlediget blant annet av anklager om at feltprester i internasjonal tjeneste hadde kompromittert sin non-kombattante status. Han Villum Mikkelsen har gitt oss tillatelse til å trykke hans bidrag inn i den danske samtalen.

To artikler faller utenfor dette nummerets hovedtema: Krister Wedin, major i det svenske luftforsvaret, har skrevet om rettighetskonflikter med utgangspunkt i intervensjonen i Libya i 2012. Kyrre Klevberg, feltprest ved Forsvarsstabens veteranavdeling, har skrevet en artikkel om pilgrimsretreat for veteraner

Vi gir også til beste to bokanmeldelser. Jakob Børresen har anmeldt en bok som har utgangspunkt i fagmiljøet ved Forsvarets stabsskole, *Når dronene våkner. Autonome våpensystemer og robotisering av krig*. Undertegnede har lest Niglel Biggars bok *In Defence of Just War*.

Til slutt: *PACEMs* nettside har vært nede i lang tid. Den er nå operativ igjen i ny og forbedret utgave på pacem.no.

Og helt til slutt: Vi går mot julehøytiden og i tråd med tema for dette nummeret av *PACEM* er det på sin plass å ønske våre lesere en god jul englesangens julebudskap fra Betlehemsmarkene: *et in terra pax – og fred på jorden*.

God lesning!

Leif Tore Michelsen